

**Хиљаде радника остаће без
посла у Србији**

**Хиљаде радника
остаће без посла у
Србији**

rs.politsturm.com

2025-02-14

3 мин. читања

Последњих два месеца хиљаде радника у Србији остаје без посла због затварања фабрика. Ова затварања су само последица капиталистичке кризе у ауто индустрији у Европи и општег опадања стопе профита.

Већ недељу дана чује се бука о затварању фабрике Бенетон која се бави производњом одеће и обуће. По тренутним подацима чак 950 радника у Нишу ће остати без посла.[1]

Даље на листи имамо фабрике које се баве производњом аутомобилских делова: Јура и Аптив које се налазе у Лесковцу и Џонсон електрик у Нишу.

О ситуацији у Јури и генералној дугогодишњој борби радника у овој фабрици смо већ писали у задњем чланку о ширењу штрајкова по Србији. Овде вреди напоменути да ће 3000 радника Јуре вероватно остати без посла. Слична прича се дешава у Аптиву где ће чак 5000 радника остати без посла и наравно у Нишу где 300 радника у фабрици Џонсон електрик такође остаје без посла.[2][3]

Све у свему видимо да укупно 9250 радника остаје без посла и то за мање од два месеца. Зашто се ово дешава ?

Разлог за ово масовно отпуштање у овој грани привреде је криза у међународној аутомобилској индустрији која траје последња 3 месеца због губитка профита транснационалних корпорација (ТНК) из Немачке након што су ове корпорације кренуле да губе у конкуренцији против Кинеских ТНК на тржиштима Европе и нарочито земљама попут Русије коју су Немачке ТНК напустиле након почетка „специјалне војне операције“ у Украјини и последичног заузимања тржишта ове земље од стране Кинеских ТНК.

С друге стране, и Бенетон и фабрике аутомобилских делова пате због кризе прекомерне производње које увек прате капитализам. У суштини капиталистичка производња је планирана и свесно организована у свакој појединачној компанији зарад стицања профита, али зато производња није планирана на нивоу целог друштва. Последице су слепа и анархична производња појединачних компанија и с тиме њихова конкуренција за стицање максималног профита.

Краткорочно најпрофитабилнији начин победе у овом случају је константно повећање производности рада, што у пракси значи увођење машина и технологије које повећавају количину произведених друштвено потребних роба, али зато и остављају раднике без посла и тако стварају армију незапослених људи. Због постојања те армије капиталисти могу да обарају плате радника који нису добили отказ и тако повећавају свој профит, али и смањују и ограничавају куповну моћ радне снаге.

Сви ови фактори доводе до прекомерне производње доброг дела роба за коју радна снага нема куповну моћ и оне остају непродате. Ово доводи до неплаћања кредита које капиталисти позајмљују од капиталиста зајмодавца да би повећавали производност рада. Банкротирају обе врсте капиталиста, што наравно значи затварање предузећа и губитак послова радника.

Баш због борбе за профит ових ТНК, у Немачкој, САД, Белгији и Италији дошло је до масовног отпуштања радника. Видимо да се отпуштања догађају чак и у државама "доброг" и "функционалног" капитализма. [4][5]

Све ове ствари су карактеристичне за капитализам у његовом најразвијенијем стадијуму, то јест империјализму, где долази до великог концентрисања производње и капитала у рукама пар монополистичких капиталиста (чак 39% светског БДП-а производи само 500 ТНК), извоза капитала у државе где су профити већи (ниже цене радне снаге и оскудица капитала), територијалне расподеле света између капиталистичких сила, стварања међународних монополистичких организација и савеза за прераспodelу света (ММФ и БРИКС), као и стапања банковног и индустријског капитала (на пример МК група). [6]

Дословно све државе данас су капиталистичке и упетљане у империјалистички систем хијерархије, где су, на пример, највећи извозници капитала попут Кине, САД, Немачке, Русије и Велике Британије на врху ланца, док су државе попут Србије, Јерменије, Сирије и Мјанмара увознице капитала и последично заузимају место зависних капиталистичких држава у светском систему империјализма. Наравно, ово не значи да су ове државе „жртве“, јер чак и оне извозе капитал у некој одређеној мери и имају експанзионистичке интересе у својим регионима.

Какве ово везе има са кризом у аутомобилској индустрији и масовним отказима у Србији?

Прва битна ствар је чињеница да све ТНК које деле отказе и затварају фабрике долазе из капиталистичких земаља које су на самом врху империјалистичке хијерархије, где је кључна ствар извоз капитала (Јура - Јужна Кореја, Аптив - Немачка и Џонсон електрик - Хонг Конг). Друга битна ствар је да државе које извозе капитал у зависне државе не инвестирају у гране привреде које ће допринети развоју дугорочне самодовољне економије, већ у лаку индустрију (производња одеће, обуће, хране, делова за робу широке потрошње итд.), у експлоатациону индустрију (нпр. рударство) за трансфер јако битних сировина у државе које извозе капитал и, наравно, задуживање зависних капиталистичких држава кроз дужничку клопку. [7]

Баш због ових чињеница се државе попут Србије зову зависним, зато што имају оскудицу капитала и жеђ за профитом и зависе од инвестиција ТНК других држава које имају преобиље капитала. И наравно, када профитабилност пада, падају и инвестиције, што доводи до баш оваквих криза које су тек почеле и тек треба да се развију, а да не спомињемо и велику беду самог радништва у зависним и доминантним капиталистичким државама. У оваквом друштву само национални капиталисти зависних држава и капиталисти доминантних капиталистичких сила профитирају, док је радништво у оба случаја у потлаченој позицији. Само рушењем капитализма и успостављањем власти радничке класе уместо власти капитала и организовањем социјалистичке производње, која производи у сврху задовољавања људских потреба, можемо учинити крај кризама које остављају стотине хиљада и чак стотине милиона радника (криза 2008. године била је узрок незапослености 240 милиона људи у зависним државама) свуда на планети без посла и успоставити међусобно корисну сарадњу између свих радника света кроз заједничко планирање производње за задовољавање потреба. [7]

Извори:

[1]<https://n1info.rs/biznis/stankovic-nis-moj-grad-nakon-benetona-otkazi-i-u-dzonsko-n-elektriku-i-u-juri/>

[2]<https://rs.politsturm.com/sire-se-strajkovi-po-srbiji>

[3]<https://n1info.rs/biznis/aktiv-leskovac-nudi-zaposlenima-sporazumni-raskid-radnog-odnosa/>

[4]<https://politsturm.com/untitled-10>

[5]<https://rs.politsturm.com/kriza-u-automobilskoj-industriji>

[6]<https://us.politsturm.com/why-do-antitrust-laws-fail>

[7]<https://us.politsturm.com/the-export-of-capital-in-the-21st-century>

Оригинални чланак